

ใบความรู้ที่ 3.3 เรื่อง การปลูกมะนาวในบ่อซีเมนต์	
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การปลูกผักสวนครัวชนิดต่างๆ	จำนวน 8 ชั่วโมง
รายวิชา ง20209 การปลูกพืชสวนครัว	จำนวน 1.0 นก. เวลาเรียน 2 ชม./สัปดาห์
กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพ	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

การปลูกมะนาวในบ่อซีเมนต์

การปลูกมะนาวในบ่อซีเมนต์ เป็นอีกแนวทางเลือกหนึ่งของเกษตรกรที่ต้องการให้มะนาวสามารถออกลูกนอกฤดู และง่ายต่อการจัดการ เนื่องจากการปลูกในบ่อซีเมนต์สามารถปลูกให้มีขนาดทรงพุ่มเท่ากับการปลูกใน แปลงดินได้ และง่ายต่อการรดน้ำเพื่อบังคับให้ออกลูกนอกฤดู พันธุ์มะนาวที่แนะนำให้ปลูก ได้แก่ มะนาวแป้น มะนาวแป้นพันธุ์พิจิตร และพันธุ์อื่นๆ

ข้อดีการปลูกมะนาวในบ่อซีเมนต์

1. สามารถบังคับให้มะนาวออกลูกนอกฤดูหรือตลอดทั้งปีได้ง่าย
2. ไม่เปลืองแรงงานหรือเกิดค่าใช้จ่ายในการเตรียมแปลงหรือปรับพื้นที่
3. ง่ายต่อการดูแล และการให้น้ำมีประสิทธิภาพ
4. ป้องกันโรคบางชนิดได้ง่ายจากสภาพดินที่ไม่เหมาะสม
5. เหมาะสำหรับการปลูกไว้รับประทานเองหรือเพื่อส่งจำหน่าย
6. สามารถใช้เป็นไม้ประดับได้อีกทาง

ข้อเสีย

1. มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นในส่วนของบ่อซีเมนต์
2. อายุของต้นมะนาวสั้นกว่าการปลูกในแปลงดินแต่ไม่แตกต่างกันมาก

วัสดุอุปกรณ์

1. บ่อซีเมนต์

บ่อซีเมนต์ที่ขายในท้องตลาดมีหลายขนาด ตั้งแต่เส้นผ่าศูนย์กลาง 80-120 เซนติเมตร สูง 40-60 เซนติเมตร แต่ที่นิยมคือ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 80 เซนติเมตร สูง 40-50 เซนติเมตร พร้อมฝาปิดบ่อ ทั้งนี้ อาจไม่ต้องใช้ฝาปิดบ่อก็ได้หากพื้นที่มีสภาพหน้าดินแน่น และแห้ง สามารถระบายน้ำดี

2. ดิน

เนื่องจากดินที่ใช้มีปริมาณมากกว่าการปลูกมะนาวในกระถาง อัตราส่วนการผสมจึงอาจแตกต่างกันได้ตามงบประมาณการลงทุน โดยใช้ดินร่วนหรือดินร่วนปนทรายผสมกับมูลสัตว์ แกลบหรือผสมวัสดุอื่น เช่น ขี้เถ้า

กากมะพร้าว เป็นต้น ในอัตราส่วนดินต่อวัสดุอื่น 2:1 หรือ 3:1 พร้อมผสมด้วยปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 ปริมาณ 10 กิโลกรัม/ดิน 1 คิว

3. กิ่งพันธุ์มะนาวตอน

4. ไม้ไผ่ และเชือกฟาง

การปลูก

1. จัดวางฝาปิดบ่อซีเมนต์ในระยะห่างระหว่างแถว และระหว่างต้นในระยะ 2-4 x 2-4 เมตร พร้อมนำบ่อซีเมนต์วางทับด้านบน 1 ไร่ จะได้ประมาณ 100-400 ต้น ตามระยะที่ใช้

2. นำดินที่ผสมแล้วใส่ในกระถาง ให้ระดับดินต่ำกว่าขอบบ่อประมาณ 10 เซนติเมตร ให้ใส่ดินประมาณ 2 ใน 3 ของบ่อ แล้วนำต้นมะนาวลงบ่อ แล้วจึงใส่ดินกลบที่หลังหรืออาจใส่ดินให้ได้ระดับก่อนค่อยขุดหลุมปลูกที่หลังก็ได้ โดยนำถุงพลาสติกหรือกระถางออกก่อนปลูกทุกครั้ง หลังจากนั้นกลบหน้าดินให้แน่นพอประมาณ พร้อมนำวัสดุอินทรีย์ โรยกลบปากบ่อ เช่น แกลบ ชี้เถ้า ขุยมะพร้าว เศษใบไม้ ปุ๋ยหมัก และมูลโค เป็นต้น ทั้งนี้ ให้หลีกเลี่ยงการใส่ชี้เถ้าจำนวนมาก เนื่องจากชี้เถ้ามีสารอินทรีย์ที่เป็นแรมมาก เมื่อละลายน้ำจะให้กรด อาจทำให้รากมะนาว และต้นมะนาวเหี่ยวตายได้ หรือดินมีสภาพเป็นกรดมาก

3. สำหรับต้นมะนาวขนาดเล็กให้ใช้ไม้ไผ่ปักข้างลำต้น พร้อมผูกเชือกรั้งให้ลำต้นตรง ส่วนต้นมะนาวขนาดใหญ่ไม่ต้องรั้งต้นด้วยไม้ก็ได้ หากแต่ต้นมีกิ่งสาขาแผ่กว้างให้ใช้ไม้ไผ่ปักค้ำทั้ง 4 ด้าน

4. เมื่อปลูกเสร็จให้รดน้ำให้ชุ่ม โดยสังเกตน้ำที่ซึมออกบนฝารองด้านล่าง และนำฟางข้าว แกลบหรือเศษใบไม้มาคลุมบริเวณโคนต้น และปากบ่อทั้งหมด เพื่อรักษาความชุ่มชื้นหน้าดิน

การดูแล

การให้น้ำ

หากปลูกไม่กี่ต้นก็สามารถให้น้ำด้วยการรดก็ได้ แต่หากปลูกหลายต้นหรือเพื่อการค้าอาจติดตั้งระบบน้ำหยดเพื่อให้ได้ง่าย และสะดวกกว่า โดยระยะแรกจะให้ทุกวัน และเมื่อต้นมะนาวตั้งตัวได้แล้วจะให้วันเว้นวันก็ได้ขึ้นอยู่กับสภาพหน้าดิน และสภาพอากาศ

นอกจากนั้น หากมีการให้น้ำแบบสปริงเกอร์ แล้ว เกษตรกรมักนิยมปลูกผักแซมบริเวณรอบต้นมะนาวร่วมด้วย

การใส่ปุ๋ย

ให้ใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 ประมาณ 1-2 กำมือ ทุกๆ 3-4 เดือน/ครั้ง หรืออาจผสมกับน้ำรดบริเวณโคนต้นก็ได้ ทั้งนี้ แนะนำให้หลีกเลี่ยงการใส่ปุ๋ยเคมี ให้ใส่เฉพาะในช่วงบังคับการออกดอกหรือระยะออกดอกติดผลเท่านั้น ส่วนปุ๋ยคอกให้ใส่ 1 ถังเล็ก ทุกๆ 3 เดือน และให้ตีควรรดน้ำร่วมกับการละลายปุ๋ยคอกร่วมด้วยการตัดแต่งกิ่ง ควรตัดแต่งกิ่งให้มีทรงพุ่มเสมอกันในทุกด้าน โดยให้ตัดแต่งกิ่งที่ยาวหรือยื่นออกนอกทรงพุ่มมากเกินไป หรือกิ่งที่เป็นโรคไม่เจริญเติบโตทิ้งเสีย

การเด็ดดอก

การเด็ดดอกทั้งเป็นขั้นตอนเพื่อให้ต้นเติบโต และแตกกิ่งจนกว่าจะมีความพร้อมในการออกดอก และติดผลมะนาว เพราะการปลูกรมะนาวในบ่อซีเมนต์จะใช้กิ่งพันธุ์ที่ได้จากการตอนกิ่ง หรือการติดตา ซึ่งจะติดดอกต่อเนื่องหลังการปลูกเพียงไม่กี่เดือนหลังการปลูก แต่ช่วงแรกต้นจะยังเล็ก และมีกิ่งน้อย จึงไม่ควรให้ติดดอกและผลในระยะนี้

การ เด็ดดอกนั้น จะทำการเด็ดดอกทั้งจนกว่าต้นจะมีอายุตั้งแต่ 6-8 เดือน จนมีลำต้น และจำนวนกิ่งพร้อมก่อน และหลังจากนั้น ค่อยปล่อยให้มะนาวติดดอก และผลสำหรับการเก็บผลผลิตครั้งแรก

การบังคับให้ออกลูกนอกฤดู

โดยปกติมะนาวจะติดดอกในช่วงเดือน มีนาคม-เมษายน และจะเก็บผลผลิตในช่วงเดือนพฤษภาคม เป็นต้นไปจนถึงเดือนตุลาคม ตามขนาดที่ต้องการในช่วงนี้จะทำให้มะนาวมีราคาสูงมาก แต่จะแพงมากในช่วงเดือนพฤศจิกายน-เมษายน ดังนั้น การบังคับให้มะนาวออกลูกในช่วงพฤศจิกายน-เมษายน จะขายมะนาวได้ในราคาที่สูงขึ้นมา

สำหรับการทำให้มะนาวออกลูกนอกฤดู สามารถทำได้โดยการให้น้ำ และการตัดแต่งกิ่ง โดยมะนาวจะออกดอกเมื่อมีการแตกกิ่งใหม่ และออกใบใหม่ ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

1. เลือกต้นมะนาวที่มีอายุตั้งแต่ 8-12 เดือน (ต้นที่ปลูกจากต้นตอนอายุตั้งแต่ 1 ปี และหลังจากปลูกในบ่อซีเมนต์แล้ว 8 เดือนขึ้นไป)
2. ให้เลือกกิ่งแก่หรือกิ่งที่มีใบแก่แล้ว และทำการตัดแต่งกิ่ง
3. งดการให้น้ำมะนาวเป็นเวลา 7-10 วัน จนใบเหี่ยวหรือเริ่มร่วง หากในช่วงดังกล่าวมีแนวโน้มที่ฝนจะตกให้ใช้ผ้าใบพลาสติกคลุมคอกปากบ่อทั้ง หมด
4. หลังจากงดให้น้ำประมาณ เวลา 7-10 วัน จะสังเกตเห็นใบแก่จะเริ่มเหี่ยวหรือมีใบร่วง ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับสภาพความชุ่มชื้นของดินด้วย

5. ทำการให้น้ำ ร่วมกับปุ๋ยสูตร 12-12-24 ประมาณ 1-2 กำมือ/ต้น

6. มะนาวจะแตกกิ่ง และออกใบใหม่ประมาณ 15-20 วัน พร้อมแตกดอก โดยในระยะแตกใบใหม่ และออกดอกให้ฉีดด้วยน้ำหมักหรือน้ำต้มสมุนไพรเพื่อป้องกันหนอนหรือแมลงกินใบ อ่อนหรือฉีดยาฆ่าแมลง

7. ให้น้ำปกติ วันละครึ่งหรือวันเว้นวันจนถึงการเก็บเกี่ยวผลิต

การปลูกมะนาวให้ลูกดกอย่างต่อเนื่อง และมีอายุหลายปี

1. การคัดเลือกกิ่งพันธุ์

กิ่งพันธุ์มะนาวที่ใช้ปลูกในกระถาง หากต้องการย่นระยะเวลาการเก็บผลให้เร็วขึ้นควรใช้กิ่งพันธุ์ขนาดใหญ่ที่มีการอนุบาลนาน 8 เดือน – 1 ปี ขึ้นไปแต่หากใช้กิ่งพันธุ์ที่ได้จากการตอนอาจต้องใช้ระยะเวลาเวลานานขึ้นกว่าจะให้ผลผลิต ทั้งนี้ กิ่งพันธุ์ที่เลือกควรเป็นกิ่งพันธุ์ที่มีความสมบูรณ์ ไม่มีรอยโรค กิ่ง และใบตก ซึ่งการคัดเลือกกิ่งพันธุ์ที่ดีจะช่วยให้ต้นมะนาวเติบโตให้ผลอย่างต่อเนื่อง และมีอายุยาวนานหลายปี

2. การผสมวัสดุปลูก

วัสดุสำหรับการปลูกมะนาวในบ่อซีเมนต์ควรมีการผสมระหว่างดินกับวัสดุทางการเกษตร เช่น ปุ๋ยคอก และมูลสัตว์ต่างๆ ปุ๋ยหมัก แกลบ ขี้เถ้า ขี้เลื่อย เป็นต้น ซึ่งจะเป็นการเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน ทำให้ดินร่วนซุย ดินเก็บความชื้นได้ดี และเป็นการเพิ่มธาตุอาหารให้แก่ต้นมะนาวอย่างต่อเนื่อง

3. การคลุมหน้าดิน และการปล่อยไล่เดือนดิน

หลังจากปลูกมะนาวเสร็จจำเป็นต้องหาวัสดุสำหรับการคลุมหน้าดิน เช่น แกลบ ฟางข้าว เศษใบไม้ เป็นต้น ซึ่งจะเป็นการช่วยให้ความชื้นดินในบ่อซีเมนต์ไม่สูญเสียง่าย ส่วนการปล่อยไล่เดือนดินถือเป็นการเพิ่มอัตราการย่อยสลายอินทรีย์วัตถุจากการย่อยกินอินทรีย์วัตถุในดิน ทั้งนี้ การที่ดินมีอินทรีย์วัตถุ และมีอัตราการปล่อยสารอาหารในดินที่เหมาะสมจะช่วยส่งเสริมการเติบโต และยืดอายุของต้นมะนาวได้ดี

4. การให้น้ำ ให้ปุ๋ย และการดูแลอื่นๆ

การให้น้ำนิยมให้โดยระบบน้ำหยด ความถี่ 1-2 ครั้ง/วัน ในปริมาณที่หน้าดินในระยะ 10-15 เซนติเมตร มีความชุ่มชื้นเท่านั้น ส่วนการใส่ปุ๋ย แนะนำให้เลือกใช้ปุ๋ยคอกเป็นหลัก และให้ปุ๋ยเคมีเฉพาะในระยะการเร่งออกผลนอกฤดูเท่านั้น โดยการให้ปุ๋ยคอกแนะนำให้โรยหน้าบ่อซีเมนต์ทุก 2-3 เดือนในปริมาณที่ไม่ต้องมากนัก ร่วมกับการนำปุ๋ยคอกแช่น้ำ และให้น้ำแก่ต้นมะนาวอีกทางซึ่งเป็นการให้ปุ๋ย และน้ำร่วมกันอีกครั้ง

5. การตัดแต่งกิ่ง

การตัดแต่งกิ่งถือเป็นขั้นตอนหนึ่งที่สำคัญในการบังคับมะนาวให้ออกลูกนอกฤดู และเป็นการจำกัดขนาดจำนวนกิ่ง และขนาดทรงพุ่มให้เหมาะสม เพราะหากจำนวนกิ่งมากจะมีผลต่อการขยายจำนวนรากตามจำนวนกิ่ง และขนาดของลำต้น ทำให้ต้นมะนาวดึงธาตุอาหารจากดินไปใช้ในอัตราที่เร็วขึ้น ดินขาดธาตุอาหารเร็ว ส่งผลต่ออายุของต้นมะนาวตามมา

FONGFAH Garden

วัสดุปลูกต้นไม้

แกลบ	แกลบดำ	มะพร้าวสับ
		
ปุ๋ยคอก	ใบก้ามปู	ขุยมะพร้าว
		

สืบค้นสื่อขยายจากหนังสือ เปลี่ยนใบไม้ใช้เลย

